

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Knjstopen polit-vratila (širina 83 mm) za enkrat 20 v., večkrat po dogovoru.

43. šte.

V Ljubljani, v soboto, dne 30. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravišstvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišstvo „Rdečega Prapora“.

Pojasnilo II.

Dalje.

Na 5. seji izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke dne 25. septembra 1900 v prostorih Goriske ljudske posojilnice se je sestavil osrednji volilni odbor v Gorici, in sicer so bili izbrani: Franc Kocijančič, Rudolf Konjedic, profesor Seidl, dr. Gruntar, Andrej Gabršček in jaz. Sklenilo se je enoglasno: »Na predlog Oskarja Gabrščka se postavi kandidata dr. Tuma v 5. kuriji in na predlog tega Oskar Gabršček v kmečki kuriji, oba s pristavkom, da se ta umakne prvemu, ako ne bi bil izvoljen v 5. kuriji.« »Za slučaj, da bi prišlo do vprašanja kompromisa radi državnozbornih volitev, bi bilo kompromis sprejeti tako, da pride v državni zbor dr. Gregorčič od ene in dr. Tuma od druge strani.« Torej na seji je bilo pravilno sklenjeno koga in kako kandidirati in je bila tudi začetna pot meni kot predsedniku izvrševalnega odbora, kako se mi je pogajati za eventualen kompromis.

G. Andrej Gabršček skuša smesiti kompromis, za katerega se je namestnik grof Goess zavzel, s tem, da taji vsebino nameravanega kompromisa, dasi je bilo to na seji 29. novembra 1900 pravilno in precej dolgo v diskusiji. Prav upravičeno

pa trdi, da vladni italijanski kandidati niso mogli ničesar obetati glede gospodarskih investicij na naši strani. Seveda g. Gabršček pozablja pri tem, da je dal svojo obvezno besedo namestnik tržaški in da je bila to podlaga kompromisu. Sicer se pa to za človeka zdravega razuma posebej razume. G. Gabršček tudi docela pozablja, da je takrat, ko je šlo za kompromis, dr. Anton Gregorčič že vedel, da bo izvoljen s furlanskimi glasovi. Dr. Gregorčiču je šlo torej za to, da se pospešijo gospodarske koristi na slovenski strani dežele in se poleže ostuden političen boj na slovenskem Goriskem. S kompromisom bi bila napredna stranka oficijelno priznana od nasprotne stranke. Za kompromis sem bil pooblaščen in lahko bi ga bil sam direktno sklenil. Vendar nisem hotel jaz skleniti kompromisa, marveč le po izvrševalnem odboru.

Na 6. seji izvrševalnega odbora dne 29. novembra v prostorih uredništva »Soče« je bil na dnevnem redu navedeni kompromis. Starejši člani: Ivan Savnik, Miha Zega, Andrej Jakl, Josip Pavletič in jaz smo bili za kompromis, Rudolf Konjedic, Franc Kocijančič, Ivan in Anton Lokar, Peter Šavle in Andrej Gabršček pa so bili proti kompromisu. Istočasno in enoglasno pa se je sklenilo, ne iskati nobenega kompromisa z italijansko stranko. Ker mi g. Gabršček očita, da sem iskal kompromise, naj navedem iz seje osrednjega volilnega odbora dne 2. januarja l. 1901 tele priče: profesorja Seidla, Rudolfa Konjedica in kot zaupnika vabljenega dr. Treota, v pričo katerih sem izjavil, da se z Italijani za volitve v 5. kuriji ni pogajati, in bi ne sprejel izvolitve z italijanskimi glasovi ob času, ko bi bil odstop mogoč. G. Andrej Gabršček pa potrjuje, da so bili glasovi italijanske liberalne stranke zagotovljeni za slučaj, da bi imel dr. Gregorčič prodreti s furlanskimi glasovi. Kdo je torej iskal kompromisa? Na dan volitve dne 3. januarja l. 1901 sta dejansko šla dr. Gruntar in g. Andrej Gabršček pogajati se za italijanske liberalne glasove. Podvrget sem se le radi tega, ker je bil zadnji dan in sploh ni bilo več mogoče postaviti za napredno

stranko namesto mene novega kandidata. Stejem si pa še danes v veliko čast, da se je takrat dr. Pajer postavil po robu proti kompromisu ter izjavil, da odstopi od političnega življenja, ako bi šel jaz na Dunaj z italijanskimi glasovi. Dr. Pajer je dobro poznal dr. Gregorčiča in mene, zaradi tega je tudi moje izvolitev preprečil. Ta kompromis z italijanskimi liberalci je torej A. Gabršček proti moji volji in proti analognemu sklepu izvrševalnega odbora, za mojim hrbtom snoval s tedanjim tajnikom političnega društva »Union« dr. Graciadi Lunetta.

Po zmagi dr. Gregorčiča v 5. kuriji sem poklical dr. Treota in g. Andreja Gabrščka na posvetovanje radi kandidature v 4. kuriji. Izjavil sem jima, da sta odločilni osebi na Goriskem in da brez njunega glasu nočem vzdrževati kandidature v 4. kuriji. Konec prihodnjic.

Socialni pregled.

Otroško delo.

Pododbor socialno-političnega odseka državnega zbora je dovršil zakonski načrt o otroškem delu. Novi zakon obsega v glavnih potezah sledeče določbe:

Otroci izpod štirinajst let se smejo, ne glede na omejitve, ki jih obsegajo drugi zakoni in predpisi, rabiti za pridobinsko delo samo po določbah tega zakona. Za pridobinsko se smatra vsako delo, kateremu je namen, doseči gospodarske koristi, zlasti pa pravilna, četudi ne plačana poraba otrok za poljedelsko, obrtno, domače delo, za delo v hišni industriji, za posla, za raznašanje časopisov i. t. d. Samo slučajna poraba za posamezne opravke se ne smatra kot pridobinsko delo. Za otroško delo v vzgojevalnih, učnih, dobrodelnih in poboljševalnih zakonih ne velja ta zakon.

Omejitve otroškega dela so zlasti sledeče: Otroci se smejo samo toliko rabiti, kolikor ne škoduje njih zdravju ter telesnemu in duševnemu razvoju in da jih delo ne ovira v izpolnjevanju šolske

PODLISTEK.

Domovina.

Spisal Ivan Oankar.

Konec.

Brez konca so se križale ulice, vse črne in tihe. Jan je bil kmalu truden, sopel je naporno in težke so mu bile noge. Ko je začutil svojo utrujenost in ko je videl, da mestu ni konca, se je prestrašil. V svojih mislih je bil preračunal, da je do doma tri dni hoda, če bi stopal zmerno in počival po potrebi. Takrat, pred mnogimi leti, ko se je poslovil od doma ter se napotil v mesto, je romal dva dni: takrat je stopal z dolgimi koraki, mlado kri v žilah, v srcu upanje, prehiteval je tovrstne vozove, meril se je z železniškimi vlaki, kadar je ugledal ravno progo ob cesti; če ga je povabil prijazen kmet, ki je peljal ponoči zelenjavo v mesto, da bi dospel zarano, se je Jan zasmel in je rekel, da se mu smilijo konji... Zdaj ni bilo več upanja v srcu, v splahnelih žilah se je pretakala lena kri. Na to je bil pozabil Jan, ko je računal.

«Zdaj se ne bom smejal, ne bodo se mi nič smilili konji!» je pomislil.

Iz tihe noči se je oglašal smeh, v temo je zasvetila luč.

Jan, ki je bil truden, je stopil v zganjarnico. Dvoje gostov je bilo tam, ohadva sta bila že pi-

jana; Jan je stopil v temnejši kot, naročil je žganje in sedel. Komaj je izpraznil drobní kozarec, se mu je razlila po životu prijetna toplota in veselejše je bilo njegovo srce.

«Ker sem ležal doma, ker se nisem ganil, zato so bile tako žalostne in potrte moje misli, zato sem čakal smrti, kakor čaka otrok palice, namesto da bi pobegnil!»

Naročil si je drugo čašico, nato še tretjo.

V svetli procesiji je šla mladost mimo njegovih oči. Sladak spomin oblije s prečudno lučjo vso žalost in vse trpljenje; in žalost je veselje, trpljenje sladkost.

V bleščečo meglo se širijo travniki, pod svetlim nebom sanja polje, veter ga boža z rahlo dlanjo. Tiho, kakor speč otrok, sope ravan; v solnčni megli, na obzorju, nizki sinji holmi... Preko ravani se beli pot, po poti gre Anka. Petnajst let ji je bilo, zdaj ji bo pač že dvajset let; zmirom se je tak otroški njen rjavi obraz, še zmirom so tak vesele in nedolžne njene temne oči; narahlo je upognjena glava, na ustnicah tih smehljaj; kakor roža je Anka sredi polja, kakor mak, zakaj pisano rdeča je njena ruta in žito je tako visoko in Anka je tako majhna, da sega komaj z glavo čez klasje... Gre Anka, gre in vzkligne nenadoma vsa osupla in prestrašena: «Kaj ti si, Jan, ali tvoj duh?» In otroška Anka se pokriža. «Ni moj duh, Anka,

temveč prišel sem, da vidim z živimi očmi še enkrat to ravan in tebe, predno umrjem...»

Tako je mislil Jan in v čudni skladnosti so se mu zasolile oči. Ne v mladostni ljubezni do rjave Anke — komaj je poznal Anko; videl je pred davnimi leti v polju, na beli poti njeno ruto, rdeči mak — temveč v skladkootožni ljubezni do svojih spominov v tistem lepem, mehkem in tako trpljenjapolnem čustvu, ki ga je po vrednosti opeval en sam poet. «O domovina, ti si kakor zdravje...»

Krčmar, sam že zaspan, je stopil predenj osoren in umazan.

«Hej, ura je!»

Jan je planil.

«Kaj?» je jecjal in se je oziral. «Kje sem?»

«Če ne veš, kje si, boš vsaj vedel, kam sodiš! Hajd!»

Jan je plačal, vzel je culo in je šel.

Opotekal se je nekoliko, ko je stopil na ulico, in glava mu je bilo zelo težka, v sencih ga je bolelo.

«Namesto da bi bil hitel, sem pil!» si je očital. «Misli so hitele, noga se ni ganila!»

Mrzla je bila noč pred jutrom. Nebo, ki je bilo svetlo še opolnoči, je ugašalo; na vzhodu se še ni belilo, niti siva megla, ki beži pred zoro, se ni še prikazala. Svetilke pa so bile vse že ugasnile in v temi, brez diha in glasu, so ležale pusto predmestne ulice.

obveznosti. Raba otrok pred dovršenim dvanajstim letom je prepovedana! Dovoljena je samo za lažje poljedelske opravke. Ob šolskih dneh ne smejo otroci delati več kakor tri ure in ne pred dopoldnevnim poukom. Opoldne morajo imeti vsaj dve uri počitka. Popoldne se sme delo začeti šele pol ure po končanem pouku. Ob dnevih, ko ni šole, ne sme delo trajati dalje, kakor štiri do pet, v poljedelstvu do šest ur. Prepovedano je delo ob nedeljah in praznikih, nadalje (izvzemši v poljedelstvu!) v času od 1. oktobra do 31. marca med 8. zvečer in 8. jutraj, ob drugem času pa med 8. zvečer in 7. jutraj. Za nekatera dela, ki so navedena v posebnem pregledu, se sploh ne smejo rabiti otroci; z naredbami se lahko še bolj omeji otroško delo.

Za javne gledališke predstave in za druge javne produkcije se ne smejo rabiti otroci. Ako gre za posebne umetniške ali znanstvene interese, dovoli politična oblast prve instance lahko po zaslišanju šolskega vodstva izjemo; v tem slučaju odpade tudi prepoved dela po osmih zvečer. Slučajne priredbe šolskih otrok z dovoljenjem šolske oblasti niso podvržene temu zakonu.

Strožji so predpisi za rabo tujih otrok, to se pravi takih, ki niso člani dotične družine. Kdor hoče rabiti take otroke za delo, mora podati politični oblasti natančno naznanilo in mora imeti natančen popis vpisanih otrok. V poljedelstvu je naznanilo le tedaj potrebno, če traja delo več kakor osem dni zaporedoma. Ako dvomi občinska ali šolska oblast o telesni ali duševni sposobnosti otrok, se morajo otroci na stroške delodajalca zdravniško preiskati in le, če se ni bati nobene škode za otroka, se lahko izda za vsako dete poseben delavski listek, veljaven leto dni. Prepovedano je, dajati otrokom opojne pijače na račun plače ali hrane; sploh se ne sme dajati ne svojim, ne tujim delavcem žganih pijač.

Izvrševanje tega zakona imajo nadzorovati politične oblasti, podpirati pa jih morajo občinske in šolske oblasti ter obrtni nadzorniki. Prestopke kaznujejo politične oblasti; v težjih slučajih je kazen zapor in tedaj se lahko sploh prepove kaznovanemu raba tujih otrok.

Če pomeni ta zakon majhen napredek, je vendar še zelo pomanjkljiv in nekatere določbe kažejo prav malo resnične ljubezni do otrok.

Državni železničarji v Ljubljani so imeli, kakor smo svoječasno poročali, dne 9. aprila javni shod, ki se je odlikoval z velikansko udeležbo. Sprejeli so resolucijo, v kateri so označili svoje zahteve, in so jo predložili ravnateljstvu z izrečno prošnjo, da se jim odgovori do 1. majnika t. l. Ravnateljstvo je pač odgovorilo, ali šele danes po intervenciji. Kakor se čuje, nameravajo sodrugi železničarji sklicati zaradi tega shoda v soboto dne 6. junija ob 1/2 8. uri zvečer na vrt «Narodnega doma». Shod utegne postati velezanimiv tudi za delavce drugih strok, posebno ker bode poročal eden socialno-demokratskih državnih poslancev o znanem

dvajsetmilijskem predlogu sodr. dr. Ellenboga za povišanje plač železničarjem. Značilno je, da so železničarji primorani, prositi poslance drugih narodnosti, da jim poročajo o delovanju državnega zbora, ki so jim vendar svoječasni kandidati in današnji poslanci slovenskih pokrajin obljubovali vse mogoče in nemogoče. So pač resnične besede, da se železničarje pozna le pri različnih volitvah kot «Stimmvieh», pozneje pa se živ krst zanje ne briga. Bodo li v prihodnje izvajali iz tega početja edino mogoče konsekvence?

Stavka ognjegascsev v Pulju. Te dni so puljski ognjegasci predložili občinskemu odboru spomenico, s katero zahtevajo 20% zvišanja plače in nekatere druge manjše reforme. Ko je predsednik občinskega sveta, gospod Stanič, sprejel spomenico, je kar meni nič, tebi nič, odslovil 22 ognjegascsev iz službe, občinski odbor je pa drugi dan na seji potrdil to sramotno ravnanje. Ognjegasci so takoj stopili v stavko, da izkažejo odslovljenim tovarišem svojo solidarnost. To ravnanje občinskega sveta napram svojim uslužbencem mora obsojati celo mesto. Ognjegascem pa je želeli, da zmagajo v svojem boju.

Ženske v železniški službi na Danskem. Danski prometni minister Högsbro je izdal odredbo, po kateri se ženske za poskušnjo nastavijo tudi v zunanji železniški službi. Minister je prepričan o sposobnosti žensk tudi za to službo in je pričakovati, da bodo odslej ženske na Danskem imenovane tudi za postajne načelnike in prometne nadzornike. Sicer pa je že od preje nekaj takih višjih železniških uradnic v deželi, posebno pri jütlandski takozvani «ženski železnici»; izkušnje so najboljše.

Izseljevanje v Ameriko se močno zmanjšuje, kar nam najbolje kaže statistika. Čez Hamburg se je meseca aprila t. l. izselilo 5414 oseb proti 20.863 osebam v prejšnjem letu. Letos se je izselilo čez Hamburg v celem 17.948 ljudi, lansko leto pa v istem času 66.331 oseb; sploh se je letos čez Bremen in Hamburg izselilo 120.572 ljudi manj od prejšnjega leta. S tem so najbolj občutno prizadete parobrodne družbe, ki so s tem izgubile čez 14 milijonov kron. Zmanjšanju izseljencev so vzrok žalostne gospodarske razmere v Ameriki.

Nov zadrudni zakon. Vlada pripravlja načrt zakona za zadrugce. Zdaj se še vrše ankete in poizvedovanja; v javnosti se ve le toliko, da se mislijo določiti posebni predpisi za gospodarske in pridobitve in posebni za denarne zadrugce. Ko pride do predloge v državnem zboru, bomo o tem zakonu obširno poročali.

Politični odsevi.

Na Galiskem pokajo zopet puške in mrlič se veljajo v prahu. V državni zbornici so razpravljali o rusinskih nujnih predlogih in minister Bienert je zavračal pritožbe rusinskih poslancev. «Na Galiskem je vse v redu,» je dejal zagovornik poljske zlahte, «samo rusinski kmetje so neizobraženi, puntarski ljudje.» Takorekoč v istem hipu je pa prišel iz Galicije brzojav, da so žandarji v Černihovu streljali na rusinske kmete; pet ljudi je bilo takoj mrtvih, sedem težko, pet pa lahko ranjenih. Socialno-demokratski poslanec Rusin Ostapčuk je interpeliral vlado zaradi tega dogodka. Minister Bienert je odgovoril na podlagi uradnih poročil. Kdor čita ministrov odgovor, pa verjame oficioznim besedam, mora misliti, da so rusinski kmetje

bebeci, kakršnih ni več na svetu. Žandarji so se seveda samo branili, kajti oni, s puškami in nasaženimi bodeži, so bili v smrtni nevarnosti spričo golorokih žensk in otrok. Vlada od srca obžaluje dogodek — obžalovala je take dogodke vselej od srca — in bo preiskala vse — preiskuje namreč vedno; ampak doslej je šest oseb mrtvih, žandarji, ki so streljali, so pa svobodni in nosijo še vedno puške in bodeže.

Poslanec Ostapčuk je odpotoval, ko je dobil poročilo o krvavem dogodku, v Černihovu, da se sam prepriča, kako se je primerila stvar. Začelo se je s tem, da je neki deček lovil ribe v vodi, o kateri trdijo oblasti, da je ribolov prepovedan. Žandarji so prijeli dečka in njegovo mater in so jo hoteli zapreti. Odtod dalje se je razhajalo uradna poročila in ona, ki jih je dobil sodrug Ostapčuk. Kmetje pripovedujejo, da je bila dotična vođa vedno občinska last in da so v njej svobodno lovili ribe in namakali lan. Naenkrat jim je to prepovedano. Omenjenega fanta je naznanil gozdar grofa Korytowskega, po imenu Kirschner. Zbrala se je množica, večinoma žene in mnogo otrok. Namenili so se na občinski urad, da vprašajo občinskega predstojnika, ali je dotična reka občinska last ali grofa Korytowskega. Ko je bilo ljudstvo zbrano pred občinskim uradom, je naenkrat počil strel. Gozdar Kirschner je streljal. Oficijozno poročilo pravi, da je hotel zastrašiti množico. V resnici je krogla zadela dvanajstletnega otroka po imenu Latak, ki se je mrtev zgrudil na tla. Žandarji pa so baje mislili, da se strelja nanje, pograbili so puške in so trikrat ustrelili. Po prvem orožniškem strelu je začela množica bežati, a žandarji so streljali dalje. Kakor rečeno, je bilo pet oseb takoj ubitih, ena je pa umrla v tarnopolski bolnišnici. Med njimi sta dve ženski, ena je bila nekoliko dni pred porodom. Med ranjenimi je dvoje otrok. Večina ubitih in ranjenih je od zadaj zadeta.

Uradna poročila pripovedujejo, da so žandarji pograbili puške, ker je ljudstvo metalo kamenje nanje. Poslanci Ostapčuk, Bučinskij in Petruševič so se prepričali, da je zidovje občinske hiše popolnoma nepoškodovano, kar bi bilo pač nemogoče, če bi bila množica metala kamenje v tisti smeri. Da bi pa to lučanje kamenja postalo verjetno, je naročil občinski predstojnik svojima otrokama, naj zneseta ponoči kup kamenja v bližino občinske hiše. To sta otroka sama povedala.

Minister Bienert je, kakor rečeno, odgovarjal na socialno-demokratsko interpelacijo tako, kakor da bi bili kmetje in kmetice vsega krivi, ubogi žandarji pa pravi preganjani angeli. Na predlog poslanca Glombinskega je zbornica sklenila razpravo o ministrovem odgovoru in tako se bo že natančneje izvedelo, ne le, kako se je vršil dogodek, ampak tudi kakšno stališče mislijo zavzeti vladne stranke spričo krvave prakse na Galiskem. Oba nujna predloga, ki so jo rusinski poslanci vložili zaradi razmer na Galiskem, sta bila odklonjena; stranke večine so mislile, da ni nujno, preiskati, kako se vlada in upravlja v tej deželi. Černohovski strel bi jim lahko odprl oči in jih prepričali, da je nujno poučiti žandarske puške, da se ne sprožijo pri vsaki priliki same. Obsojati nezadovoljnost rusinskega naroda je lahko; ampak v takih razmerah, kakršne vladajo na Galiskem, bi morali biti še nebeski svetniki nezadovoljni. Tam, kjer ima puška vedno glavno besedo, ni čuda, če misli ljudstvo, da ne pomaga nič družega, kakor sila.

Minister Bienert je v zbornici zanikal, da bi se godile Rusinom krivice. Odslej bomo torej morali verjeti, da je Galicija najvzornejša dežela in ondota uprava pravi cvet pravilnosti. Če se pri volitvah postrelja tukaj nekoliko delavcev, tam nekoliko kmetov, tedaj se puške same sprožijo. Če ne bi človek vedel, da potrebuje vlada glasove poljskega kola, ki so vedno zanesljivi, bi se čudil, odkod ima gospod Bienert svoje informacije.

Sodrugi Daszynski je imel v parlamentu ob razpravi o rusinskih nujnih predlogih globoko zasnovan in v vsakem oziru znamenit govor, ki je napravil v zbornici velik vtisk, kakor sploh govori Daszynskega. Kaj zanimivo je pa to, da ni na Galiskem ne en meščanski list omenil tega govora.

Zaradi razžaljenja veličanstva je okrajno sodišče v Brezovi na Češkem zaprlo urednika časopisa «Naša Obrana», sodruga Felca. Po nalogu okrožnega sodišča v Pisku ga je potem izpustilo, čeprav se je državni pravdnik pritožil zoper ta sklep. Po dolgem času je to prvi slučaj, da se zapre urednik, ki je v preiskavi zaradi časnikarskega pregreška. Ta slučaj in mnogostevilne konfiskacije, ki se zdaj vrše, kaže, da piha pod Beckovo vlado zopet «ostrejši veter». Vsekakor najboljše znamenje krščansko-socialnega režima.

V Kremenčuku na Ruskem so razkrili vojaško zaroto. Osemnajst vojakov in nekega trgovca so prijeli, ko so bili na tajnem shodu.

Angleški ministrski predsednik Asquith je neki deputaciji izjavil, da se mora sedanja volilna pravica reformirati. Če bo pri tej priložnosti vložen predlog za žensko volilno pravico, se mu vlada ne bo upirala.

Sveta Rusija se imenitno zrcali v sledečih številkah: Tekom prvega četrtletja takega leta je bilo v celi državi 766 ljudi obsojenih na smrt,

Jan sam se je prestrašil.

«Ne romaj, romar, ob tej uri!»

Opohtekal se je in stražnik, ki ga je ugledal, je zaklical za njim:

«Domov, pijanec!»

Hitro se je okrenil Jan in se je zasmel na glas.

«Saj grem! Domov grem, prijatelj dragi, nikamor drugam!»

Hitel je dalje in se smejal natihome, kakor da se mu je bilo pripetilo nekaj zelo veselega.

Njegove misli so se čudno zaokrenile; morda je bilo žganje, ki jim je ukazalo drugo pot, morda je bila sladkost domožja, ki jo je bil užil v prepolni meri.

«Domov, prijatelj dragi, domov! Še predno bo petelin zapel, bom doma! Pa sem rekel, da je daleč moja domovina, da bo potreba tri dni hodá — že ob zori bom tam! Kako bi romal tri dni, ko silijo kolena k tlom, ko sili srce v mir in glava v sanje?»

Z naglimi koraki je prišel mimo človek, ki je bil precej spodobno oblečen in ki se je narahlo zibal. Jan ga je ustavil.

«Oprostite — jaz se vračam domov!»

«Kaj pa to mene briga?» se je razsrdil človek.

«Ampak moj dom je zelo zanimiv!» je govoril Jan dalje in je držal človeka za suknjo. «Zelo zanimiv je moj dom in kakor sem uljuden, ne bi vas rad vabil seboj. Zakaj tam človek ne večerja, temveč je večerja sama!»

«Lahko noč!» je izpregovoril hitro neznanec in se je dotaknil klobuka.

Jan ga je zgrabil še za roko.

«Stojte, samo še trenotek! Ali mislite, da je res kje na svetu zelena Morava, da je kje na svetu tisto visoko polje, da gre skozi polje rjava Anka? Vse to, dragi gospod, je izmišljotina, vse to so sanje... Sanje so vse to, otročje in neumne sanje, zakaj mi vsi, kolikor nas je, smo vaterlandslöses Gesindel in drugega nič... Da bi le hrepenenja ne bilo...»

Človek se je iztrgal Janu, hitel je z dolgimi koraki po ulici in je izginil v temo...

Jan je šel dalje; že so se dvigale črne predmestne tvornice pred njim, tam so se širile puste jase, tam v bližini, so že dišali vrtovi, že je pozdravljalo svobodno polje. Jan je šel...

* * *

Dopoldne, ko je ležal František na kupu peska pred poldozidano hišo, počival od dela in pil vrč piva, je bral v časopisu noyico:

Obesil se je na tepki ob cesarski cesti tridesetletni jetični in brezposelni delavec Jan Vymlatil. Očitno je, da je bil popolnoma pijan, ko se je usmrtil. Bil je znan socialist — taki so!»

František je stisnil glavo v pesti, prevrnil je s kolenom pivo in je zajokal.

torej poprečno po 8 na dan. V kijeviski guberniji pride na 41.000 prebivalcev ena smrtna obsodba, na Kavkazu na 273.000, na Poljskem na 75.000, v Odesi na 52.000. Obenem so se pomnožili samomori kakor epidemija, zlasti med mladino in med delavstvom. O Veliki noči je morala finska vlada postaviti stražo k vodopadu Imatra, da je preprečila samomore, ker so se posebno žene v velikem številu skakale v slap, da bi tam našle smrt. Po podatkih pravosodnega ministrstva je bilo dne 14. majnika v ruskih zaporih 167.000 oseb, dasi je v vseh zaporih prostora samo za 107.138 oseb, če bi se varovale postavne določbe. Razmere v zaporih so nepopisne. V Kijevu, kjer je prostora za 690 jetnikov, jih je 2207, v Odesi jih je namesto 840 zaprtih 1610. Tupatam morajo jetniki spati po hodnikih na golih tleh in se ležati ne morejo. Posledice tega so mnoge nalezljive bolezni. Zanimivo je primerjati izdatke za jetnike z izdatki za visoke uradnike. Tako dobiva moskovski guverner za ohranjanje svojega doma 36.000 rubljev, za kurjavo 30.400 rubljev, za konje 10.973, za čiščenje 1546 rubljev. Gratifikacije za policiste in žandarje iznašajo milijon rubljev, tajni izdatki 3.321.175 rubljev, izdatki za politične jetnike v Moskvi, Peterburgu, Baku in Varšavi pa 400.000 rubljev.

Sedanje razmere na Hrvaškem izvrstno osvetljuje stipendij, ki ga je dobil Crnkovićev sin. Nikola pl. Crnković je podban in oddelni predstojnik za notranje zadeve ter ima približno 20.000 kron letnih dohodkov. Njegov sin je maturiral za silo z dovoljnim vspehom, a za vseučilišče je dobil 1600 kron letnega stipendija. Marsikak talentiran dijak, ki se borno preživi z instrukcijami in kosi po trikrat na teden, ne more dobiti vinarija deželne podpore. Za podbanovega sina je takoj 1600 kron na razpolago. A ta stipendij ima tudi političen pomen, ker kaže, da se drže člani sedanje vlade svojih mest edino zaradi materialnih koristi. Razume se, da taki ljudje nimajo poguma, zastopati interese naroda in dežele, ampak da jih ima Wekerle na vrvi in lahko z njimi počne, kar hoče.

V Belgiji so pri volitvah za državni zbor, ki so se vršile dne 24. maja, socialisti demokratje dosegli velik uspeh. Ne le, da se je pomnožilo število socialističnih glasov; pridobili so tudi pet novih mandatov, tako da imajo v zbornici sedaj 35 sedežev. Klerikalci so izgubili štiri mandate, tako da imajo sedaj le še osem glasov večine, dočim je iznašala njih večina še leta 1902 šestindvajset glasov. Tudi pluralni sistem, ki dela delavcem veliko krivico, ne bo rešil klerikalizma v Belgiji in zelo verjetno je, da izgube pri prihodnjih volitvah sploh večino. Socialisti so pridobili nove mandate v mestih Gent, Tournai, Huy, Charleroi in Lutich. Za klerikalno stranko so agitirali vsi ministri, seveda tudi duhovniki, kapitalisti so pa terorizirali delavce, kolikor so le mogli. Vendar so doživeli poraz, od katerega menda nikdar več ne okrevajo.

Dopisi.

Jesenice na Gorenjskem. Klerikalci opazajo, da se razvija socialna demokracija pri nas mnogo bolje, nego jim je ljubo in zaradi tega se lotevajo vseh, tudi najbolj umazanih sredstev, da bi oblatili stranko, ki edina more pomagati delavstvu. V našem časopisju, ki vodi najenergичnejši boj za pravice delavstva in se torej krepko bori z nasprotnimi strankami, ne nahajamo nikoli umazanosti, čeprav jih je med nasprotniki toliko, da bi z njimi lahko napolnili vse naše domače časopise. Take obzirnosti v boju pa ne poznajo klerikalci. Ne le, da neprenehoma stikajo, kako bi mogli pribiti kak socialno-demokratski greh, se sploh ne zgodi nič slabega, česar ne bi takoj obesili socialni demokraciji na vrat. Pri nas je bil pred kratkim aretiran delavec, pri katerem so našli nekoliko žebcljev, ki si jih je po krivici prilastil. Takoj je zakričalo umazano klerikalno časopisje, da je zaprt neki vodja jesenjskih socialnih demokratov zaradi tatvine. Ta trditev je impertinentna laž in tembolj ostudna, ker dotični dopisnik vé, da se laže. Dotični delavec je bil pač lani nekoliko tednov član kovinarske organizacije; toda že skoraj celo leto ni več član. Tudi ni politično organiziran, sploh ni socialni demokrat, najmanj pa, da bi bil kak vodja ali odbornik. Namen klerikalnega revolver-žurnala, ki je prvi objavil to laž, je očiten; rad bi umazal socialno demokracijo. Toda to se mu na Jesenicah ne posreči več, kajti tudi tukaj odpira ljudstvo oči in spoznava, da more delavstvu koristiti samo delavska stranka. Če bi res grešil posamezen socialni demokrat, bi to bilo žalostno, a s tem se ne bi ničesar dokazalo zoper stranko. Naravnost gnusno je pa, če trditev še resnična ni. Radovedni smo le, če premore dopisnik toliko poštenja, da prekliče, odnosno popravi svojo laž.

Društvene vesti.

Kovinarska podružnica na Jesenicah je imela v nedeljo, 24. t. m., svoj ustanovni občni zbor. Doslej je bila na Jesenicah samo vplačevalnica, a število udov se je toliko pomnožilo, da je postala podružnica neizogibno potrebno. Ustanovni zbor je bil dobro obiskan; salon pri »Pošti« je bil poln

članov. Centralo je zastopal sodrug Mahrer iz Celovca, ki je naznanil, da so postavljeni pogoji za ustanovitev podružnice izpolnjeni. Potem se je volil odbor; za načelnika je izvoljen sodrug Pajec, za ostale funkcije pa dvanajst sodrugov. Nato je predaval sodrug Mahrer o namenu organizacije. Za njim je govoril sodrug Kristan iz Ljubljane o položaju delavstva in o sredstvih za zboljšanje razmer. Oba govornika sta žela velik uspehi. — Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je sodrug Mahrer zaključil ustanovni zbor ob 6. zvečer. Novi podružnici želimo najboljši razvoj.

Domače stvari.

Volitve v obrtno sodišče imajo v Trstu. To nas spominja zopet na dejstvo, da v Ljubljani, v glavnem mestu kranjske dežele, še vedno ni obrtnega sodišča, kakor da bi bila slovenska »metropola« kakšna zakotna vas. Industrija se je začela, zlasti po ljubljanski okolici, nekoliko razvijati in v razmerju delavcev do delodajalcev so vedno vprašanja, ki vodijo do nesporazumov. Odrdnih sodišč ni pričakovati, da bi bila o takih rečeh tako poučena, kakor bi bilo potrebno za zanesljivo razsojanje. Posebna instanca za take stvari je torej nujna. Kakor smo poučeni, priznava trgovska in obrtna zbornica potrebo obrtnega sodišča in pričakovati je, da se tudi deželni zbor ne bo upiral ustanovitvi. Ampak čakanja je že dovolj. Bil bi čas, da se stvar uredi.

Ljubljana ima lepo okolico — slišimo vselej, kadar se zapoje hvala Ljubljane. Res je; po prirodi je okolica lepa. Ampak marsikaj se zdi čudno človeku, če pomisli, da se bo mesto nekoč povečalo, da se bodo morale prejaliste združiti zunanje občine z Ljubljano. Tudi okolica se seveda razvija; zidajo se hiše, tovarne, šole, cerkve. Ampak bog se usmili nad tem načinom zidanja! Po nekaterih krajih so hiše razmetane, postavljene na vse strani, ene visoko, druge globoko, kakor da bi bil regulacijski načrt sveta tajnost, katere se ne sme preiskavati. Ljubljana seveda ne more danes ukazovati sosednjim občinam. Toda če pomisli na svojo bodočnost, si mora vendar reči, da ima pravico, brigati se nekoliko, kaj se godi v okolici. Še ni Ljubljana tako velika, da bi se morala nujno tako razvijati, kakor so se razvijala druga velika mesta. Še bi lahko našla boljše pot. V zadnjih časih močno napreduje misel takozvanih vrtnih mest. V sedanji Ljubljani z okolico je mnogo pogojev, da bi se mesto razvilo v tem zmislu. Seveda bi se moral pravočasno izdelati načrt, kar bi bilo le mogoče sporazumno s sosednjimi občinami. Priporočati bi bila ta misel našim mestnim očetom. Težka ni, treba je le nekoliko resnega zanimanja za stvar.

Nezmislne militaristične bravure so uganjali pretečeni teden v Salzburgu. Po nalogu brigadnega generala so se začele bojne vaje ob 6. uri zjutraj in so trajale skoraj brez počitka do 1/2 9. ure zvečer. Vojaki so pri tem prekorakali nad 60 kilometrov. Vaj so se udeležili tudi nadomestni rezervisti, ki so najmanj pripravi za take napore. Posledice so bile take, kakršne so morale biti. Nekoliko sto vojakov, zlasti rezervistov je obolelo, šest jih je padlo vsled solnčarice. General, ki je ukazal te vaje, je poslal bramborskemu ministru poročilo, katero je ta objavil v parlamentu, hotoč dokazati, da ni bilo tako hudo, kakor so trdili poslanci, ki so zaradi tega dogodka interpelirali ministra. Toda ljudje, ki so videli, kaj se je godilo, ostanejo pri tem, da je bilo moštvo od jutra do večera na nogah, da ni moglo pošteno jesti in da so cele čete obolele od otrujenosti in od silne vročine. Tako je bilo pred petimi leti pri Bileku, tako je bilo lani pri velikih manevrih, tako je letos. In tako bo, dokler ne bo ljudstvo militarizmu pošteno stopilo na kurje oči.

Cankarjeva predavanja v Trstu. Piše se nam iz Trsta; Pretekli teden nas je obiskal pisatelj sodr. Ivan Cankar na povabilo Ljudskega Odra. Predaval je dva večera zapored, prvič o Primožu Trubarju in njegovih slaviteljih, drugič o slovenski prozi in slovenskem jeziku. Cankar, ki nam je bil znan že od lanskega leta po lahkem, poljudnem načinu, s katerim prednaša najspletnije probleme, nam je naslikal Trubarja in njegovo dobo, ki se je odlikovala po čudno velikem duševnem razmahu. Trubar, ki ga pretvarjajo naši rodoljubi v narodnjaka, kakor se jih srečava v »Balkanu« vse polno, je bil mož velikega zaupanja v ljudstvo, ki je iz njega zajemal impulze za svoje reformatorično delo. Napačno je predstavljati Trubarja kot luterana, kot dolgočasnega teologa; njemu je šlo predvsem za emancipacijo slovenskega ljudstva in je v to svrhu začel krciti našo literarno novino. Trubarjeva zapuščina pripada slovenskemu delavstvu, ki mora časovnemu razvoju primerno nadaljevati in dopolniti Trubarjev življenski program. — Ob drugem večeru je Cankar — sam največji umetnik slovenske besede — govoril o slovenski prozi. Vsekako je zanimivo, če poda ystvarjajoč pisatelj sam svoje nazore o literaturi. Med drugim je opozoril, da se pri nas vse prehitro pozablja starejše pisatelje, ki so umetniško dovršeno obvladovali slovenski jezik: Levstik, Levec, Mencinger, Trdina. Kot dodatek k svojemu literarnemu razmotrivanju je čital svojo humorja in

ironije prekipevajočo novelo »Mrovec in njegova slava«, ki je bila poslušalstvu popolnoma nepoznana. Poslušalci — bilo jih obakrat najmanj po 300 — so zvesto in z veselo hvaležnostjo sledili predavatelju, kar je enako laskavo zanj, kakor za udeležence same, ki so s tem dokumentirali svojo žejo po duševnem uživanju.

Vozna hitrost na dolenjskih železnica se poviša. Železniško ministrstvo je dovolilo, da se sme hitrost na progah Ljubljana—Novomesto, Grosuplje—Kočevje zvišati od 30 na 40, oziroma na 45 kilometrov na uro, če dopuščajo to lokalne razmere in konstrukcija podtalne in vrhualne gradnje.

Umetnost in književnost.

Warmundova brošura »Katoliško svetovno nazarje in svobodna znanost« je izšla v založbi časopisa »Naprejš« v Idriji. Dobi se tudi v upravi časopisa »Rdeči Prapor« ter v vseh knjigarnah. Cena 70 vin.

O šolski reformi. Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki jo je spisal profesor na idrijski realki, dr. Dragotin Lončar, kot ponatisk iz »Učiteljskega Tovariša.« Cena je 40 vinarjev. Vsem, ki se zanimajo za šolsko vprašanje, lahko priporočamo koristno brošuro.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne išči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu ne informira o položaju! Zunanji mizarji naj nikakor ne iščejo in ne sprejemajo dela v Ljubljani, posebno ne pri Kranjski stavbinski družbi, dokler razmere niso urejene.

Iz stranke.

Opomin sodrugom v Pulju. V nedeljo, 31. t. m. se vrši v Pulju občni zbor »Družbe sv. Cirila in Metoda za Istro«. Na zboru bo gotovo velika udeležba z dežele in morda tudi od drugod. Vsled tega je mogoče, da pride do šovinističnih demonstracij. Italijansko-liberalni »Giornaleto« že izziva z nesranimi članki, napada istrske Slovane in skoraj javno provocira demonstracije proti udeležencem. Gotovo je, da sedaj tudi »Omnibus« ne zaostane, ampak bo, kakor ga poznamo, reagiral v enakem tonu. Lahko torej pride do burnih prizorov. Odločno protestiramo proti izzivanju »Giornaleta«, ki nima družega namena kakor provocirati demonstracije in dobiti pri tej priliki agitatorična sredstva proti istrskim Slovanom; protestiramo proti vsakemu šovinističnemu ščevanju in pozivamo svoje pristase in somišljenike, naj se vzdrže vsake demonstracije, tembolj, ker bi se eventualne posledice drugače izrabile proti naši stranki. Ako bi se zgodilo kaj nepričakovanega, bo politični odbor sklepal o nadaljnjem postopanju.

V Pulju, 28. majnika 1908.

Politični odbor
jugoslovanske socialno-demokratske
stranke v Istri.

!! **Železničarji vseh kategorij, pozor!** !!

VABILO

na

javen železničarski shod

kateri bode

v soboto, dne 6. junija točno ob pol 8. uri zvečer na vrtu »Narodnega doma« v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odgovor tržaškega ravnateljstva državnih železnic na dne 9. aprila t. l. stavljenе zahteve.
2. Dr. Ellenbogenov dvajsetmilijonski predlog za povišanje plač železničarjev v proračunski razpravi.
3. Sklepi glede gornjih točk.

Poročal bode med drugimi tudi eden socialno-demokratskih državnih poslancev.

Številna udeležba neobhodno potrebna in dolžnost vsakega se za javno življenje brigajočega delavca.

Sklicatelj.

Stari mladenič, bodi tako dober

in posodi mi skatljico Fayeve sodenerskih mineralnih pastil — saj vem, da ne greš nikdar na potovanje, da ne bi imel par skatljic seboj. Prav pošteno sem se prehladil, a sem žal pozabil vzeti seboj Fayeve pravih Sodenerk in si jih morem kupiti šele jutri. Ta malenkost dela prave čudeže pri meni, vsakršni prehlad mi prežene takoj in pozdravi tudi moj želodec izvrstno. Fayeve prave Sodenerke se kupujejo za K 1-25 skatljica v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo; odklanjajte pa odločno vsako ponaredbo.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj IV./1.,
Grosse Neugasse 27.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Založba časopisa „Naprej“ v Idriji

naznanja, da izidejo te dni brošure:

L. Wahrmund:

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.“

Cena 70 vinarjev.

Wahrmundova brošura je vzbudila premnogo hrupa po Avstriji, zato bo brez dvojbe slehernemu dobro došel njen slovenski prevod.

A. Kristan:

„O konsumnih društvih, njih pomenu in važnosti za delavsko ljudstvo.“

(Povodom 10letnice „Občnega konsumnega društva“ v Idriji.)

Cena 20 vin.

K. Kautsky:

„Kapitalistični razred.“

Cena 30 vinarjev.

„O zavarovalnicah zoper nezgode.“

Cena 20 Vin.

Slovenske delavce opozarjamo že sedaj na ta izdaja, zlasti na Wahrmundovo brošuro, ki je izšla ta teden.

Vse te brošure se bodo dobile tako v upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani, kakor v upravi „Napreja“ v Idriji in pa po vseh knjigotrdnicah.

Založba „Napreja“ v Idriji.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Vabilo

na

prvi občni zbor

ki se vrši

dne 7. junija ob 11. uri dopoldne

v gostilni „pri Štajercu“
Resljeva cesta, Ljubljana.

DNEVNI RED:

1. Poročilo ustanoviteljev o pripravljalnem delu.
2. Volitev načelnika in štirih članov načelnstva.
3. Volitev treh članov nadzorstva in treh namestnikov v nadzorstvo;
4. Predlogi in nasveti.

V LJUBLJANI, 27. maja 1908.

Za ustanovitelje:

Etbin Kristan

Anton Kristan

Fran Bartl

Ivan Milnar

Mihael Čobal.

Ženitna ponudba.

Rudar, uslužben na Nemškem, samec, star 30 let, se želi poročiti z gospodično od 24 do 28 let staro, katera bi imela veselje iti v Nemčijo. Več pismeno. Pisma s sliko, katera se vrne. Naslov pove upravništvo našega lista.

5-2

Vi se čudite!

4 pare čevljev za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni, 2 para moških in 2 para ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, modni, elegantni, močni. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

M. Kaufler, Krakov 2.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorčici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

38-7

Zaloga večinoma po lekarnah.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto
cenik za 5000 ur.

	Krone		Krone		Krone
Rosk. - Patent	3-—	Budilka	2-40	J - Budilka	6-—
Srebr. - Rosk.	6-—	S svet. števil.	3-—	Z bitjem	8-—
Železn. - Rosk.	7-—	Z enim zvoncec	5-—	Z godbo	10-—
Srebr. z dvoj. plašč.	8-—	Kuhinjska ura	3-—	6 valenov	12-—
Pendel ura 70cm	7-—	Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, s. kr. preizkušeno od K 13-—.			
Z zvon. bitjem	9-—	Zlatina in srebrnina po originalnih tvorničkih cenah.			
Z budilko	10-—	Triletna garancija. Ako ne ugaja, samena ali pa se vrne denar.			
Z godbo	12-—				

Maks Böhnel, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša trrdka. Ustanovljena 1840.
5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo na novo otvorili „Ek's Kafe Verdi“ pod imenom

„Kavarna Bratož“

Via Campo Manzo, ogel Cenede.

Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najčnejšimi likerji.

Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.

Cene zmerno!

Postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Br. M. A. Bratož.

Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski letnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani, „Napreja“ v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

VAJENEC

se sprejme takoj pri
Ivanu Koscu, brivnica, Dunajska c. 7 v Ljubljani.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate cepice, karte za šaljivo pošto, bloke, štabilje dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Ustanovljeno leta 1855.